

ชาวบ้านและวัดคาทอลิก : การศึกษาเฉพาะกรณี
โครงสร้างอำนาจในชุมชนโคกแก้ว

นายนิวัฒน์ นิมพาลี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง ของ การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสังคมศึกษามหาบัณฑิต

แผนกวิชาสังคมวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ. ศ. ๒๕๒๒

I16983A19.

001292

THE VILLAGERS AND CATHOLIC CHURCH :
A CASE STUDY OF POWER STRUCTURE IN KHOK - WAT COMMUNITY

Mr. Niwat Chimpalee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts (Sociology)

Department of Sociology and Anthropology

Graduate School

Chulalongkorn University

1979

ทั่วขอวิทยานิพนธ์ ชาวบ้านและวัดคาทอลิก : การศึกษาเฉพาะกรณีโครงสร้างอำนาจ
 ในชุมชนโคกแก้ว
 ชื่อ นิสิต นายนิวัฒน์ ฌิมพาลี
 อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร. เสรีน บุญะहितานนท์
 แผนกวิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
 ปีการศึกษา ๒๕๒๑

บทคัดย่อ

จุดประสงค์ของวิทยานิพนธ์นี้ เพื่อศึกษาถึง โครงสร้างทางอำนาจและ
 ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับอำนาจในชุมชนชนบท ศึกษการทำวิจัยสนามที่บ้าน
 โคกแก้วซึ่งเป็นชุมชนคาทอลิกระดับหมู่บ้าน (มี ๑๑๓ ครอบครัว) ในจังหวัดปราจีนบุรี
 การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีสัมภาษณ์และสังเกตการณ์เป็นสำคัญ จากผลการวิจัย
 พบว่า บาทหลวงคาทอลิกในหมู่บ้านมีอิทธิพลมากต่อทัศนคติของชาวบ้านที่เกี่ยวกับ
 ผู้นำในชุมชน ในบรรดาบุคคลที่เป็นผู้นำการวิจัยนี้พบว่า สถานภาพทางสังคมและ
 ความสามารถที่ตอบสนองความต้องการ ของกลุ่มและชุมชนมีความสัมพันธ์กับความ
 เป็นผู้นำในชุมชน ถ้าผู้นำไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการ เปลี่ยนแปลงหรือสถานการณ์
 ใหม่ ๆ ได้แล้ว ในระยะยาวอิทธิพลของเขาจะลดต่ำลง นำสังเกตว่า สถานการณ์
 ที่ชาวบ้านกำลังเผชิญมีผลต่อแบบชนิกของผู้นำ

นอกจากปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังพบว่า มีปัจจัยอื่นที่สัมพันธ์กับผู้นำของ
 บ้านโคกแก้ว เช่น ตำแหน่งในองค์กรต่าง ๆ ที่เขาคำรงอยู่ เพศ อายุ ครอบครัว หรือ
 เครือญาติ ความเคร่งศาสนา และการเข้ามีส่วนร่วมในโครงการต่าง ๆ ของชุมชน

บุคคลที่เป็นศูนย์กลางแห่งอำนาจ คือ บาคหลวงที่ดำรงตำแหน่งเจ้าวัด
 ของหมู่บ้าน และอำนาจในชุมชนบ้านโคกแก้วมิได้เป็นอำนาจที่ปิดกั้นหรือผูกขาด แต่
 ก็มีได้ประกอบด้วยกลุ่มย่อยหลายกลุ่มที่แต่ละกลุ่มแข่งขันกันในการแสวงหาอำนาจ
 แต่มั่นเป็นการดึงบุคคลที่มีคุณสมบัติพร้อมที่จะอุทิศตนให้ชุมชน เข้ามาร่วมงานกัน
 ตามความถนัดของแต่ละคน

ข้อจำกัดในการใช้อำนาจของบุคคลที่เป็นผู้นำเพื่อมิให้ใช้อำนาจได้อย่าง
 รุนแรงตามอำเภอใจก็คือ ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันของชาวบ้านและความเชื่อทาง
 ศาสนา

ดูเหมือนว่า การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเพิ่มขึ้นของจำนวน
 ประชากรและความต้องการ ทรมลสิทธิ์ในที่ดิน ความเสื่อมอิทธิพลของศาสนา จะ
 มีผลทำให้อำนาจของบาคหลวงลดน้อยลง.

Thesis Title The Villagers and Catholic Church : A Case Study of
Power Structure in Khok - Wat Community

Name Mr.Niwat Chimpalee

Thesis Advisor Porfessor Serin Funnahitanond, Ph.D.

Department Sociology and Anthropology

Academic Year 1978

ABSTRACT

The objective of this thesis is to investigate the structure of power and the relationship between religion and power within a rural community. The fieldwork is conducted at Ban Khok-wat in Prajeenburi province. Ban Khok-wat is a small Catholic village composed of 113 households. The writer gathered the data by personal interview and observation while staying in the community for about 6 monts.

From the study, it is found that Catholic priests in the village have considerable influence upon the attitudes of villagers toward their community leaders. Among local leaders, it appears that social status and personal ability to satisfy the needs of the group or community are related to leadership in the community. If a leader can not adapt himself to changing or new situation, his influence is

most likely to decline in the long-run. It is important to note that a situation the villagers face could have a decisive effect on the type of leadership.

In addition to the above mentioned factors required for leadership, it is found that several other variables such as position in local organization, sex, age, family standing or kinship, religious devotion and active participation in community affairs, are also determinants of leadership in Ban Khok-wat.

Head of the priests in the local Catholic church is the locus of power structure of the community. The power in Ban Khok - wat is by no means monopolized by the priest alone, nor wielded by various competing groups, but it is exercised in such a manner that many persons well equipped to work for the community are drawn into different important social positions to fulfill its common end.

The exercise of power on the part of Ban Khok-wat's leaders is restricted to a large extent because of the close social bond among villagers and their common religious belief.

It seems probable that economic change, an increase in the number of population, desire for the ownership of land for cultivation and a decline in religious influence would eventually lead to a decreasing power of the priest and the church.

พิธีกรรมประกาศ

การที่วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ ผู้เขียนต้องขอบคุณอย่างสูงต่อ
ศาสตราจารย์ ดร. เสรีน ปุณณะหิตานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์
ประเสริฐ แยมกลิ่นฟูง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศรีศักร วัลลิโภดม กรรมการ
ซึ่งได้กรุณาอุทิศเวลาให้กับผู้เขียนเป็นอย่างมาก

ที่สำคัญอีกส่วนหนึ่งในขณะผู้เขียนกำลังรวบรวมข้อมูลอยู่ในสนามนั้น
ผู้เขียนสำนึกเสมอว่าได้เป็นที่บุญคุณของนาย ส่าเภา นางล้นจี วงเทศ ซึ่งกรุณา
ให้บ้านพักหลังหลังแก่ผู้เขียนได้พักในท้องถิ่นนั้นและพนักงานที่ตึนจังหวัดปราจีนบุรีที่กรุณา
เอื้อเฟื้อที่พักให้เมื่อผู้เขียนต้องการจะ เข้าพักในคว เมืองปราจีนบุรี

แต่ที่สำคัญอย่างยิ่ง และวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะไม่มีความสำเร็จขึ้นได้เลย ถ้า
ผู้เขียนชาควาบ้านโคกแก้ว ดังนั้นจึงต้องกราบขอบคุณอย่างที่สุดไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ท้ายสุดขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้กรุณาให้ทุน
อุดหนุนการวิจัยครั้งนี้ ๕,๐๐๐ บาท (ห้าพันบาทถ้วน)

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๑
กิตติกรรมประกาศ	๗
รายการตารางประกอบ	๗
รายการแผนภูมิประกอบ	๗
	
บทที่	
๑ บทนำ	๑
๒ ระเบียบวิธีวิจัย	๒๒
๓ ประวัติและสภาพปัจจุบันของชุมชน	๓๒
๔ บุคคลชั้นนำ : คุณสมบัติและบทบาท	๓๕
๕ การวิเคราะห์เรื่องอำนาจ	๕๕
๖ บทสรุป	๕๗
บรรณานุกรม	๑๐๐
ภาคผนวก	๑๐๔
ประวัติผู้เขียน	๒๑๑

ตารางแผนภูมิประกอบ

	หน้า
แผนที่ที่ 1 อำเภอกอเบบ	๓๓
แผนผังชุมชนบ้านโคกวัด	๓๔
แผนภูมิที่ 1 แสดงถึงความแปรเปลี่ยนในบทบาทของผู้นำในการร่วมตัดสินใจ หรือกำหนดนโยบายด้านต่าง ๆ	
- แผนภูมิที่ ๑, ๒	๔๓
- แผนภูมิที่ ๓, ๔	๔๔
แผนภูมิที่ ๕ แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของบุคคลในชุมชนบ้านโคกวัด	๔๕
แผนภูมิที่ ๖ แสดงการ Acception และ Rejection	๔๖
แผนภูมิที่ ๗ แสดงการติดต่อที่เป็นทางการระหว่างผู้นำ	๔๗

ตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
๑	แสดงลักษณะกายภาพในชุมชนบ้านโคกวัด	๑๐๘
๒	แสดงจำนวนครอบครัวและร้อยละจำแนกตามศาสนา	๑๓๘
๓	แสดงจำนวนครอบครัวในชุมชนโคกวัดจำแนกตามการประกอบอาชีพ	๑๕๐
๔	แสดงจำนวนครอบครัว จำแนกตามรายได้ต่อหนึ่งปี	๑๕๓
๕	แสดงจำนวนครอบครัว จำแนกตามกรรมสิทธิ์ในการถือครอง และขนาดในการถือครอง	๑๕๘